

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Reverendissimi Ac Illustrissimi D.D. Antonii Godeau Episcopi Venciensis Viri Celeberrimi Theologia Moralis

Ex Purissimis Sacrae Scripturae, Patrum Ac Conciliorum Fontibus Derivata,
Notis Theologicis Illustrata, Duasque In Partes Divisa

Complectens Tractatus I. De Fontibus Doctrinae moralis. II. De praecipuis
ejusdem Fundamentis. III. De Peccatis. IV. De Legibus. V. De summario
dilectionis Praecepto. VI. De primo decalogi Praecepto. VII. De secundi
decalogi Praecepto

Godeau, Antoine

Augustae Vindelicorum, 1774

Caput II. Quae ignorantia a peccato excuset, investigatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53562](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53562)

CAPUT II.

*Quæ ignorantia a peccato excuset?
investigatur.*

Quod ex Sancto Augustino hæcenus dixi, peccati definitioni contrarium videtur, quæ tradit dicens, oportere ut voluntarium sit peccatum, nec peccatum esse nisi voluntarium; quem admodum etiam perpetuæ Ecclesiæ catholicæ doctrinæ adversari videtur. Verum ut enodetur hæc quæstio, distinguenda primum est voluntaria ignorantia ab involuntaria (a); deinde vincibilis ab invincibili; ignorantia item juris ab ignorantia facti; tum ignorantia juris divini ab ignorantia juris naturalis, aut positivi; denique

(a) Ignorantia involuntaria a Moralistis etiam antecedens dicitur; quia omnem voluntatis actum prævenit, simulque causa est actionis, quæ potestata numquam fuisset, si vera rei notitia præcessisset. Voluntaria ignorantia econtra consequens nuncupatur; quia actum voluntatis sive formalem, sive virtuales sequitur, malamque in actionem influit. Hisce ignorantia concomitans a Scholasticis adjicitur, quæ actionem ita comitatur, ut eam nec causet, nec impediat, sicque tota malitia ex alia mala voluntatis dispositione in actionem dimanet. Prima a toto peccato excusat, non secunda, tertia nec accusat, nec excusat, sed impertinens est. Si, adhibita debita cautela, feram icturus hominem in arbutis latentem prosterne, cum prima: si sclopo temere exploso tuum similem trajicis, cum secunda: si denique ibidem feræ loco inimicum, jam dudum ad mortem quaesitum, plumbea glande occidis, cum tertia ignorantia te operatum fuisse dicent.

ignorantia negativa, quæ solum est cognitionis carentia, a positiva, quæ prava est dispositio, & error proprie appellatur.

Certum est tunc solum ignorantiam esse peccatum, cum est voluntaria; etenim non imputatur ad culpam, quod quis invitus ignorat, ut ait Sanctus Augustinus.

Est autem ignorantia voluntaria directe, vel indirecte. *Directa* ignorantia illa est, qua quis quid sibi faciendum sit vult nescire, ne faciat, aut ne conscientia stimulum patiat, dum verita committit. Talis peccator ille est, de quo ita loquitur Psalmista: *Noluit intelligere, ut bene ageret (Psalm 35.)*. Tales illi etiam, quos Job commemorat sic Deo dicentes: *Recede a nobis, scientiam viarum tuarum nolumus (Job 25.)*. De his ait Salomon: *Imprudentes oderunt sapientiam (Prov. 12.)*. Hisce illi quoque sunt addendi, qui juxta quosdam novos Casuistas Doctorem sollicitè inquirunt eorum cupiditatibus obsequentem. *Indirecta* ignorantia illa est, quæ scienda noscere negligit; & hæc sane peccatum est.

Potest autem hæc peccatum minuere, vel excusare, quatenus voluntarium minuit, quod ad peccandum requiritur. In iis enim, quæ ex ignorantia fiunt, actus eousque est voluntarius, quo voluntaria est ignorantia, ex qua actus proficiscitur. Non plus igitur voluntatis seu voluntarii in his actibus reperitur, quam in ignorantia, quæ illorum est causa.

Evenit interdum, ut in eadem actione aliquid sciatur, & aliquid ignoretur, sive invincibili, si-

ve

ve vincibili ignorantia. In hoc casu excusatur peccatum relate ad circumstantiam, quæ ignoratur, non relate ad totum: *si non a toto, saltem a tanto*, inquit sanctus Thomas. Exempli causa Judas cum Thamar peccavit, quam nulum suum esse nesciebat: fornicationem commisit, non vero incestum.

Præceptorum nobis actionum duo sunt genera: aut juris naturalis, sicuti hoc præceptum *Quod tibi fieri non vis, alteri ne feceris*; & talia sunt omnia Decalogi præcepta, cum illo contexta: aut juris positivi, divini, vel humani: tales sunt leges credendi in Jesum Christum, baptismi accipiendi, Dominicos dies servandi, certis temporibus jejunandi, hisque similes alia plura. Porro animadvertendum est, jus naturale omnino homines, ratione utentes, absque promulgatione externa obligare. Quædam quoque universalia præcepta considerare oportet, quæ sunt velut reliquorum principia. Sunt enim quædam quæ licet ex primis hisce principiis immediate sequantur, non adeo tamen perspicue sunt cognita. Quædam denique sunt veluti conclusiones quæ ex aliis ducuntur, sed meditatione & discussu. Certum est primi & secundi generis præceptorum ignorantiam invincibilem dari non posse quamvis Theologi plerique doceant tertii generis præceptorum invincibilem ignorantiam dari posse (a). Ab ipso vitæ exordio legem suam in hominum

(a) Præcepta legis naturæ in tres classes distinguuntur. Classis prima universalissima principia: Quædam

minum corde natura scribit, ut antiqui etiam Philo-
sophi tradidere. Quoniam vero per Adæ pec-
catum rationis naturale lumen valde imminutum,
& pene extinctum est, hæc quoque lex pene est
deleta; non adeo tamen deleta est, ut ejus plura
reliqua non sint vestigia, quæ in eam peccantes
inexcusabiles reddunt. Nullus tam barbarus est
populus, qui modo allaram legem ignoret:
Quod tibi fieri non vis, alteri ne feceris: qua ho-
miciidia, adulteria, & furta vetantur. Quis
enim vitam sibi auferri, uxorem suam violari,
bona sua rapi vellet? Quando igitur hæc, hisque
simi-

---

tibi non vis fieri &c. Bonum est faciendum &c.
continet: 2da Conclusiones facili illatione ex pri-
mis principiis fluentes, decalogo comprehensas
exhibet: 3tia Conclusiones nonnisi difficili, ac
subtili discursu eruendas variorum contractuum
honestatem, ac licentiam definiens complecti-
tur. Præcepta *primæ classis* a nullo rationis usum
habente invincibiliter ignorari possunt: Illa *secun-
dæ classis* tempore brevi, ac inæquali ab inæquali-
bus sæpe ignorantur; apud pueros enim citius
filialis reverentiæ, quam dicendæ veritatis obli-
gatio se ingerit; eadem furti inhonestas maturius
ingenio excitato, quam stupido innotescit. *Ter-
tiæ classis* præcepta per longum, imo nonnulla per
totum vitæ tempus inculpatæ ignorantæ involu-
cro implicantur, quia rationes, illa explicantes,
restringentes, utut probabiliore, adhuc falsæ
esse, atque adeo invicibilem harum obligationum
ignorantiam, ad dies vitæ duraturam, inducere
queunt. Paucis Rigoristis Lovaniensibus, nullam
omnino Juris naturalis ignorantiam inculpatam
admittentibus, cæterorum Theologorum pha-
lanx resistit. Vid. Billuart Tr. de peccat. dist. 5.
a. 4.

similia a natura vetita peccata homines committunt, nequeunt hæc peccata ignorantia excusari. Sanctus apostolus Paulus ait: *Quicumque sine lege peccaverunt; id est peccata a lege vetita peccaverunt, nescientes hæc esse vetita: sine lege peribunt (Rom. 2.); id est pœnis punientur, quæ lege non præscribuntur. Si autem pereunt, peccasse eos oportet, quamvis se peccare non norint. Hanc autem Apostolus rationem reddit. Cum enim Gentes, quæ legem non habent, naturaliter ea quæ legis sunt faciunt, ejusmodi legem non habentes, ipsi sunt lex, qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis, testimonium reddente illis conscientia ipsorum, & inter se invicem cogitationibus accusantibus, aut etiam defendentibus in die, cum judicabit Deus occulta hominum.*

Hic locus apostolicarum Epistolarum insignis est. Doctrinam firmat, quam modo docuimus naturalem legem, quam sequi debent, scriptam esse in cordibus hominum, hancque illos secretim docere, quid sibi faciendum sit, quidve fugiendum. Per legis enim opera cæremonialia & politica præcepta non intelligit Apostolus, sed naturalia præcepta unum Deum credendi, illum ut omnium rerum principium adorandi, amantem super omnia, ad illum veluti ad finem ultimam omnia sua opera dirigendi, in ejus possessionem beatitudinem suam collocandi, amandi proximum sicut seipsum, & ab omni ejus injuria abstinendi. Secretum conscientiaæ judicium, quæ juxta Apostolum (Rom. 2.), cogitationibus invicem accusantibus, aut etiam defendentibus actionis bonitatis

rem vel malitiam declarat, hæc omnes a natura doceri demonstrat. Hoc textu Pelagiani abutebantur, & asserebant plures ethnicos, sine lege & sine Jesu Christi gratia, solis naturæ viribus legem implese; at hanc hæressim Ecclesia damnavit. Catholici nonnulli Doctores de illis Ethnicis hunc textum intelligunt, qui sine Jesu Christi fide aliqua legis præcepta servarunt; veluti parentes colere, depositum reddere, & his similia. Verum melior explicatio est illa sancti Augustini, quam antiqui Græci, Latinique Patres, & Interpretes plerique amplexi sunt. Hunc textum Augustinus explicat de infidelibus, qui naturaliter legem servarunt, reparata natura per Jesu Christi gratiam, vel in ipsum venturum credentes, vel in ipsum post ejus adventum, quin Moyse legem agnoscerent. Verum ne longius progrediamur, sufficit, dixisse Apostolum, existere legem in hominum cordibus scriptam, *opus legis.*

Affirmo itaque, unius Dei ignorantiam, etsi non omnino voluntaria dici posset, esse peccatum; natura enim in hominis cujusque corde unius Dei fidem scripsit. Perspicue ait Apostolus: *Quod notum est Dei, manifestum est in illis, Deus enim illis manifestavit; invisibilia enim ipsius a creatura mundi per ea, quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur: sempiterna quoque ejus virtus & divinitas, ita, ut sint inexcusabiles (Rom. 1.)* De Philosophis autem & Sapientibus dicit: *Quia cum cognovissent Deum, non sicut Deum glorificaverunt; idest Deum non sunt confessi, sed aut assentatione, aut avaritia, aut timore populum*

imitati idola coluere. Id egit Socrates, quem plures quasi christianum suspiciunt; quamvis enim unum esse Deum cognosceret, quod suis in libris docuerat, sæpiusque prodiderat, & licet morte mulctatus sit, quia veritatem istam defenderat, tamen ut idololatra mortuus est, jubentur ut pro se falso Deo Esculapio gallus immolaretur.

CAPUT III.

Argumenti ejusdem continuatio.

De fide in Jesum Christum secus est dicendum: juris divini positivi est in illum credere; at Evangelium prædicari oportet, ut hanc fidem homines amplectantur, lex enim ante publicationem non obligat. Id perspicue docet Apostolus inquit: *Quomodo credent ei, quem non audierunt? Quomodo autem audient sine prædicante (Rom. 10.)?* Verum apud sanctum Joannem Dei Filius hanc solvit difficultatem dicens: *Si non venissem, peccatum non haberent: nunc autem excusationem non habent. Si opera non fecissem in eis, quæ nemo alius fecit, peccatum non haberent; nunc autem & viderunt, & oderunt me, & Patrem meum (Joan. 15.).* Non dicunt: Si incarnatus non fuisset, si illis Evangelium non annunciaissem, nec miracula edidissem, omni illi culpa vacarent; sed: culpa vacarent, quod in me non credierunt. Hinc illi, quibus Christus non est annunciatus, propter reliqua ab iis commissa peccata damnabuntur, licet Jesu Christi fidem & gratiam non habuerint, quæ nemini debentur. *De quo peccato, (de Judæis ait sanctus Au-*